ZIBERKAZETARITZA IDAZKERA

2018/2019

Gizarte eta Komunikazio Zientzien Fakultatea
ainara.larrondo@ehu.eus – Kazetaritza II Saila

I. Atala
Ziberkazeta-mezua eta bere ezaugarri oinarriak

Ziberkazetaritzaren estiloa eta bereizgarri narratiboak

- 1990eko hamarkadaren erdialdean, ziberhedabideek prentsaren estiloa mailegatu zuten

- Ziberkazetaritzak **prentsaren, irratiaren eta telebistaren komunikazio-gaitasunak gainditzen dituen** **hizkuntza** edo Internetetik kanpo ezinezkoa den **sistema diskurtsibo** berezi bat garatu du

Ziberkazetaritzaren estiloa eta bereizgarri narratiboak

- Kontaketa mota hau ondorengo bereizgarriak ditu:

- **Hipertestuala** da (irakurketa ez-sekuentziala ahalbidetzen du)

- **Multimedia** da (testua, audioa, irudia, bideoa eta 3D erabiltzen ditu)

- **Interaktiboa** da (elkarreragina hainbat modutan bultzatzen du)

Ziberkazetaritzaren estiloa eta bereizgarri narratiboak

- Hipertestualitatea
- Multimediatasuna
- Interaktibotasuna/elkarreragina

** Ez dira errealitate independienteak, erlazionatuta daude

Ziberkazetaritzaren estiloa eta bereizgarri narratiboak

- Adierazpen modu berri honek kazetaritza-testu klasikoen izaera aldatu du

- Eredu narratibo edo **genero esklusiboak** sortuz.

- Kazetaritza-generoen **sailkapen klasikoa mantendu** arren (informazio-generoak, interpretazio-generoak eta iritzi-generoak), tipologia berriak sortu dira
  - *Informazio-hipertestuak* (albistea, erreportajea...),
  - *Multimedia-generoak* (erreportajea eta infografikoa)
  - *Genero interaktiboak edo dialogikoak* (elkarrizketa interaktiboa).

Ziberkazetaritzaren estiloa eta bereizgarri narratiboak

- Ziberkazetaritzaren hizkuntzak, prototipo berriak agerrarazi ez ezik, ohiko generoen funtzioa aberastu ere egin du

- Zertarako da genero bakoitza? Zergatik aberasten dira generoen funtzioak?

- Internetek **kontatzeko formulak** edo mekanismoak aldatu ditu

Hipertestualitatea

Hipertestualitatea

- Sarearen ahalmen erabakigarriena
- Zatituta eta atal askotako osatutako diskurtsoak sortzeko ahalmena da. Zatiak hiperloturen bidez lotzen dira. Diskurtso edo testu mota horiek **HIPERTESTUAK** dira
- Unitate edo zati horiek testualak, ikus-entzunezkoak eta grafikoak izan daitezkeenez, **HIPERMEDIA** hitza erabili ohi da.
- Irakurleari dagokio zati horiek elkartzea kazetariak aurrez prestatutako hiperloturen bidez

Hipertestualitatea

- Elkarrekin lotu daitezkeen informazio-zatiei **<u>nodo</u>** deritze
- Elkarrekin lotzeko elementu nagusia (hiper)loturak edota estekak dira (*link*ak)
- Hipertestu edo hipermedia diskurtso baten osagai nagusiak nodoak eta estekak dira
  Nodoa: hiperloturen bidez esteka daitekeen edozein informazio zati.
  Lotura: informazio zatien arteko elkarketa

Hipertestualitatea

** Loturak estrategikoki pentsatu behar dira diskurtso koherente bat antolatzeko, kontuan hartuz loturen eskaintza baten aurrean erabiltzaileak bata edo bestea aukera dezakeela.

- Hipertestuak **interakzioa dakar berekin** (inplizituta). Interaktibotasun selektibo bati esker, erabiltzaileak gustuko dituen loturak aukera dezake(*klik* eginez).

Hipertestualitatea

- Hipertestuaren ideiaren jatorria: Vannovar Bush-ek idatzitako "As we may think" artikulua. Atlantic Monthly izeneko aldizkarian argitaratuta, 1945ean

- Bush-ek edukiera handiko sistema edo makina bat imajinatu zuen, gordetako informazioa erraz erlazionatzeko: **MEMEX** (MEMory EXtension)

- Ted Nelson-ek **Xanadu** izeneko memoria-sistema proposatu, informazio-sare erraldoia munduko altxor literario eta zientifiko guztiak gordetzeko (1965. urtean)

Hipertestualitatea

- MEMEXen eta Xanaduren proiektuak ez ziren inoiz martxan jarri
- World Wide Web (1991.urtean) HTML (Hypertext MarkUp Language) **Tim Berners-Lee** zientzilariak asmatutakoa
- Gaur arte egindako hipertestu ezagunena da
- Hipertestu sistema handiak eta txikiak (albistea, erreportajea...)

Hipertestualitatea

Hipertestua **informazioaren egitura antolatzaile** bezala (Sakontasuna)

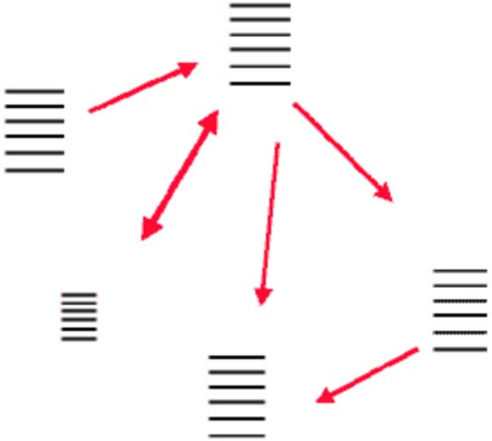

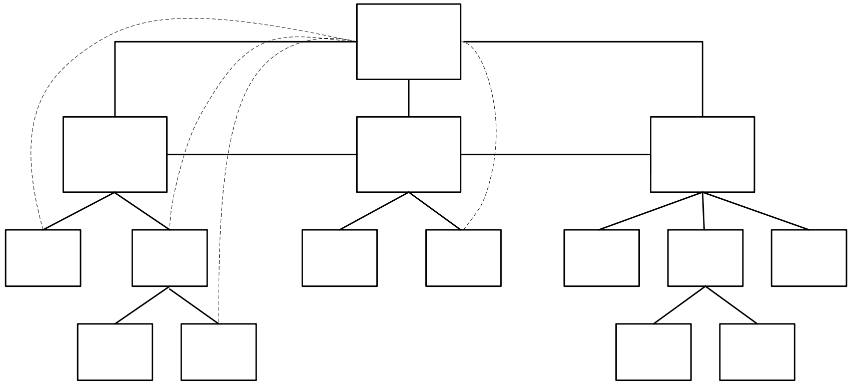

Hipertestualitatea

- **Albiste hipertestualaren egitura eta osagaiak: SAKONTASUN MAILAK**

1. Maila = homepage; azala

- **Titulua** + lehenengo paragrafoa edo azalpen laburra + lotura gehigarriak edo osagarriak (bideoak, aurreko albisteak, etab.)

↓

2. Maila = albistearen gorputza

- Titularra + lehenengo paragrafoa + informazio osoa, lotura gehigarriak edo osagarriak (bideoak, aurreko albisteak, etab.)

↓

3. Maila

Lehenengo maila

1

Bideko esteka

2

Tituluzko esteka

3

Sakontzeko estekak

Bigarren maila

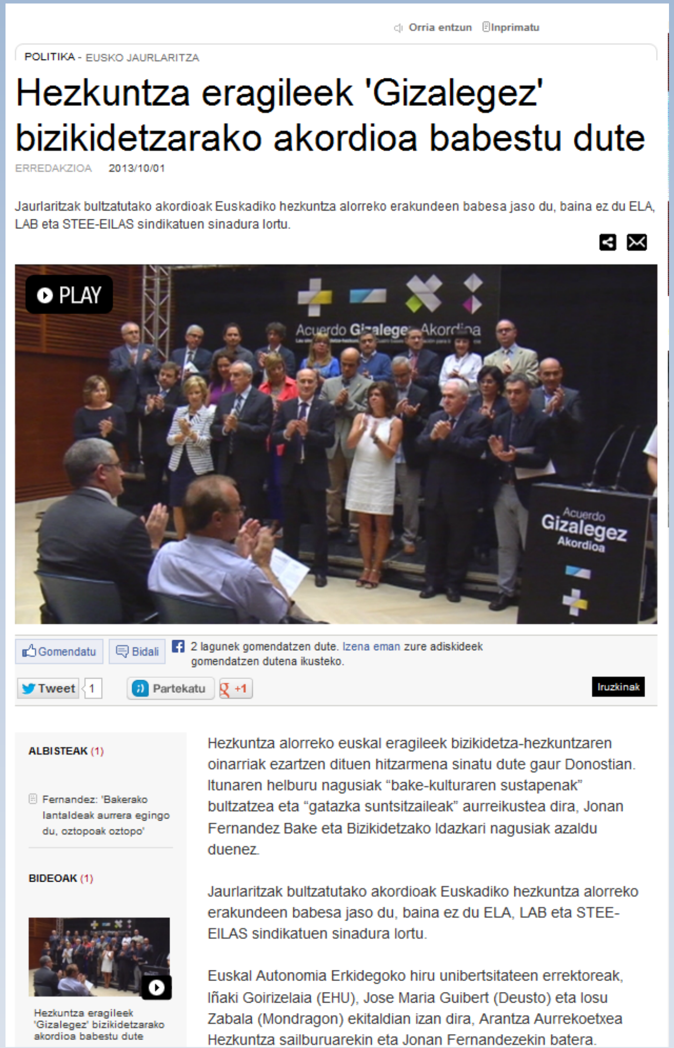

Sakontzeko estekak

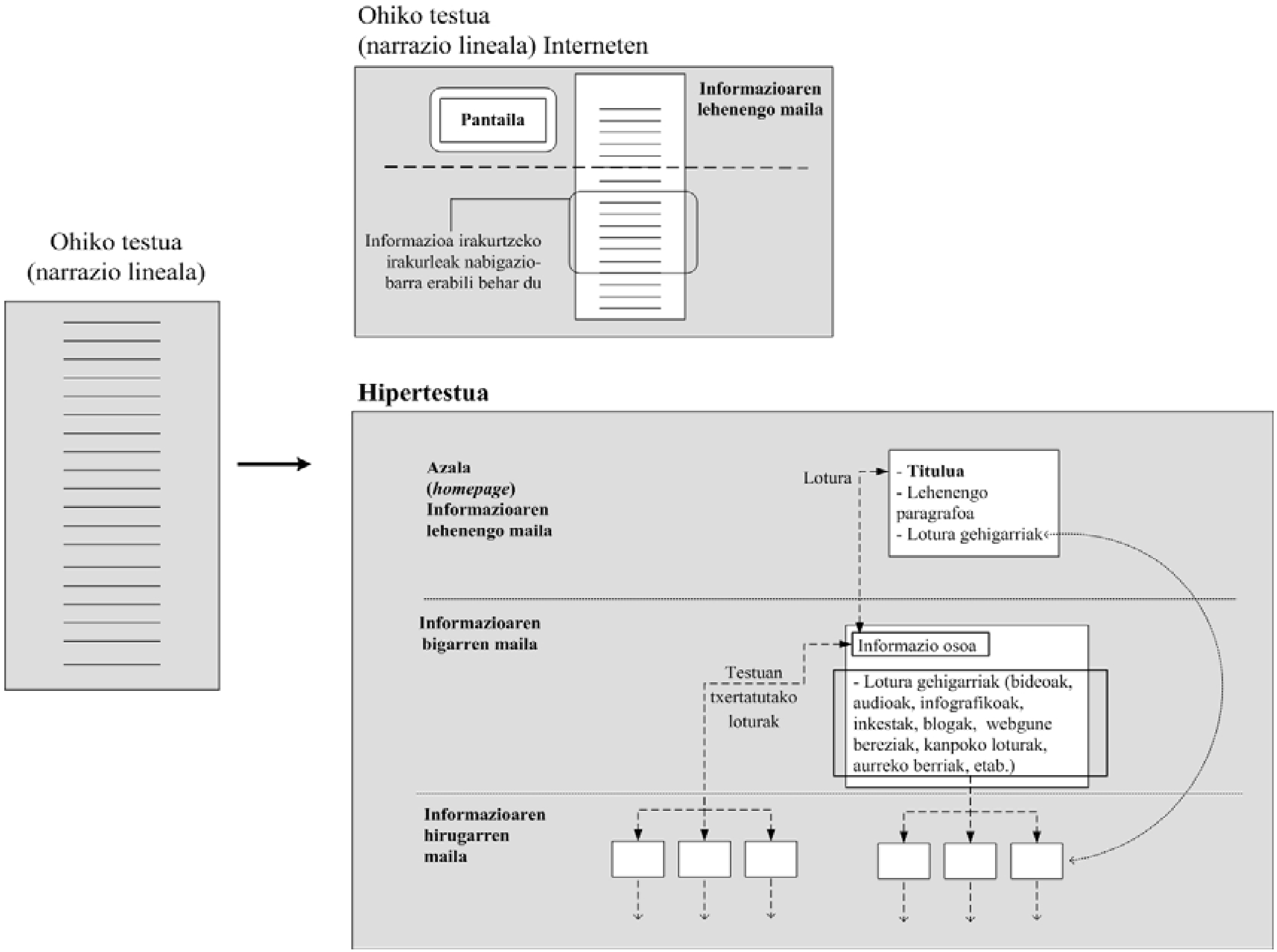
Ohiko testua
(narrazio lineala) Interneten
Pantaila
Informazioaren
lehenengo maila
Informazioa irakurtzeko
irakurleak nabigazio-
barra erabili behar du
Ohiko testua
(narrazio lineala)
Hipertestua
Azala
(homepage)
Informazioaren
lehenengo maila
Lotura
- Titulua
- Lehenengo
paragrafoa
- Lotura gehigarriak
Informazioaren
bigarren maila
Informazio osoa
Testuan
txertatutako
loturak
- Lotura gehigarriak (bideoak,
audioak, infografikoak,
inkestak, blogak, webgune
bereziak, kanpoko loturak,
aurreko berriak, etab.)
Informazioaren
hirugarren
maila

Lotura motak (kazetaritzan)

Kokapena
- Testuan txertatuak
- Testutik kanpoan — *Zerrendak*

Helbidea
- Barruko loturak
- Kanpoko loturak

Helburua
- Erlazionatutako loturak (sakontzeko)
Aurreko egunean argitaratutako informazioa; egun berean argitaratutako informazioa

\- -

- Iturriak aipatzeko loturak
- Sare sozialak, etab.
- Interaktiboak

Lotutako edukiaren forma
- Albisteak
- Erreportaiak
- Foroak, blogak, chatak, etab
- Iritzi-generoak

Lotutako edukien formatua
- Testua
- Irudia
- Audioa
- Bideoa
- Grafikoa

Nola erabiltzen dute kazetariek hipertestua?

Kazetaria = eduki sortzailea; kudeatzailea

- HTML Kodea
- WYSIWYG (*What You See is What you Get*) Editoreak

➢ Edukiak kudeatzeko programak (**Content Manager System, CMS**)

HTML Kodea

- *Loturak* : Loturaren testua

Euskal Herriko Unibertsitatea

- *E-posta helbideak*

ainara.larrondo@ehu.eus

WYSIWYG

- *Microsoft Frontpage*
- *Macromedia Dreamweaver*

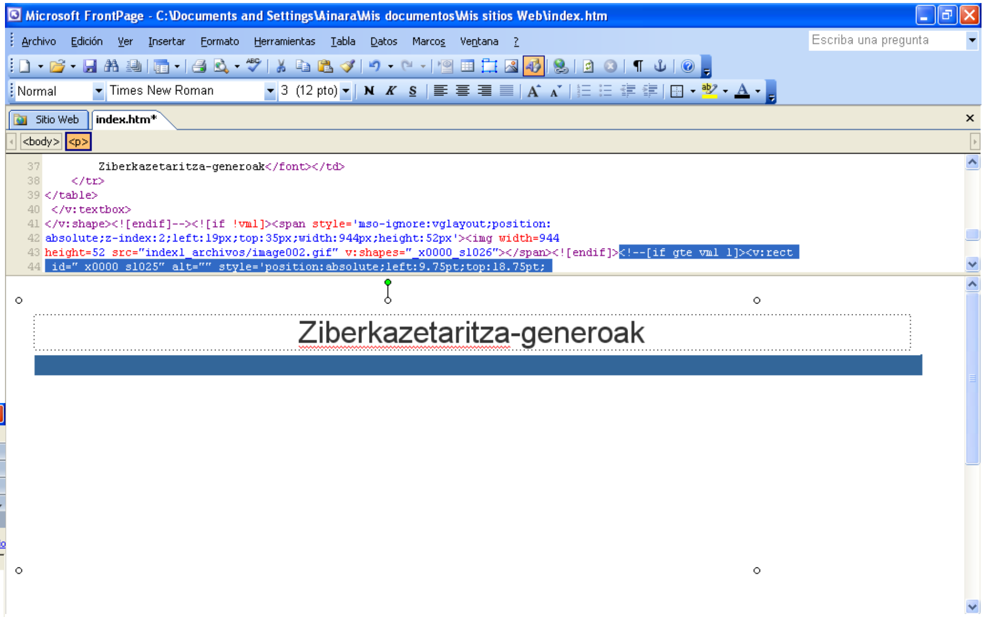

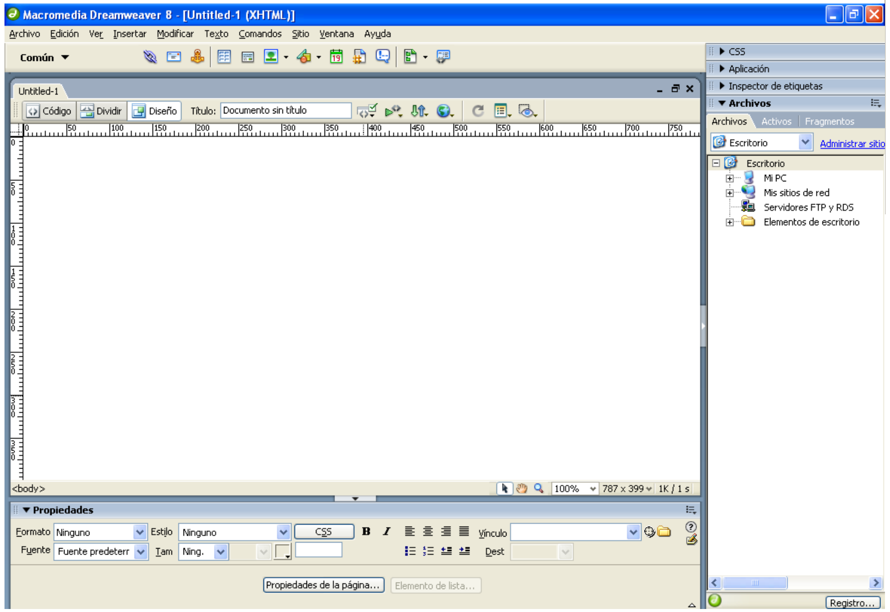

Artxibo-egitura bat sortzen dute web serbidore batera igotzeko

Blogger, Wordpress, etab.

Edukiak kudeatzeko programak (CMS-ak)

- Ziberkomunikabideek web orrialde finkoekin (txantiloiekin) lan egiten dute (sistemaren ***back-end*, intranet**)

Ziberkazetari baten lana: datu-base batean (CMS) erregistro bat (informazioa) sartzea (**Eduki kudeatzailea**)

- Web orrialde hauek kontainerrak dira eta informazioa erabiltzailearen pantailan (**interfaz/ *front-end***) irudikatzeko balio dute

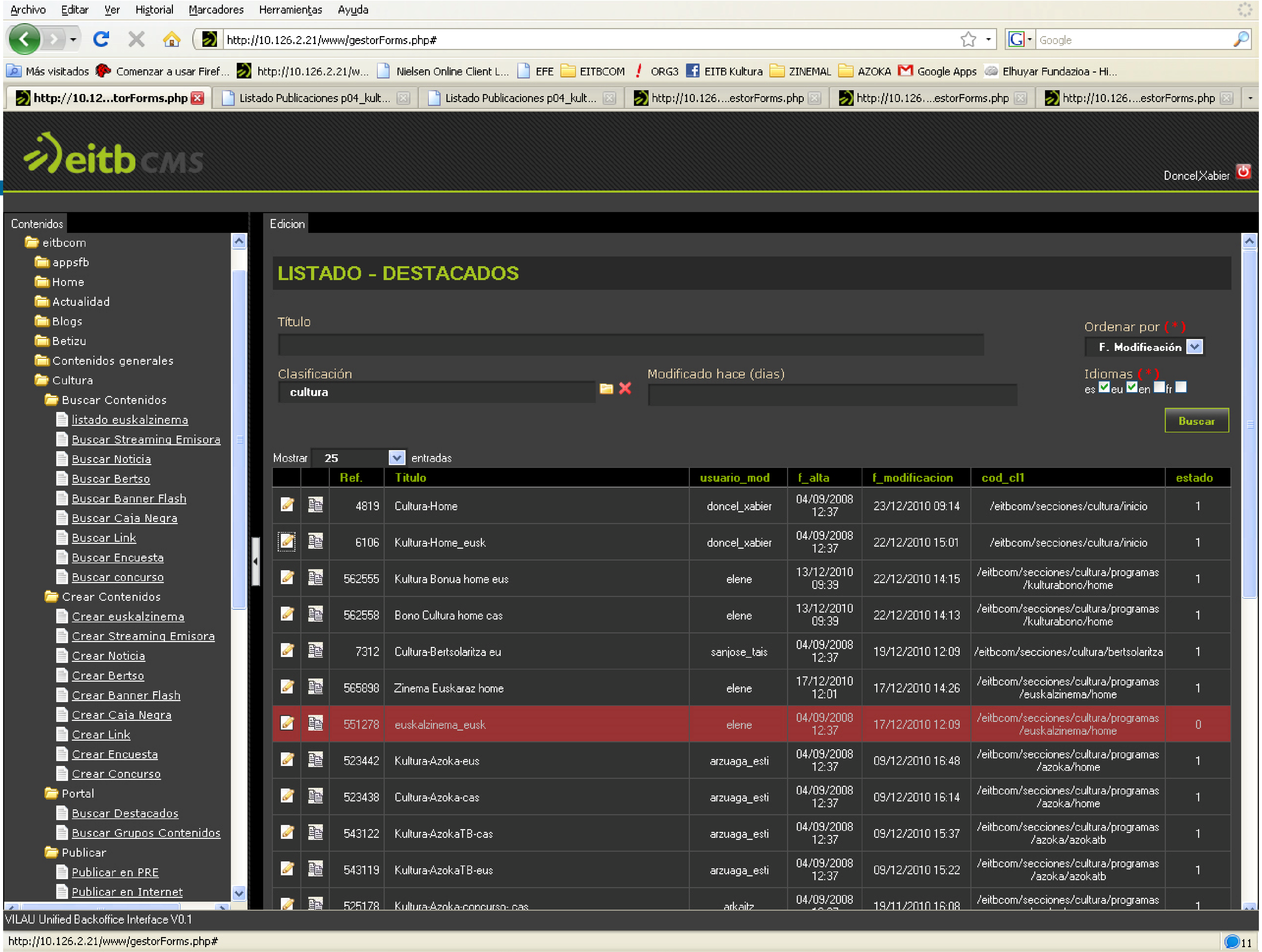

		Ref.	Titulo	usuario_mod	f_alta	f_modificacion	cod_cl1	estado
		4819	Cultura-Home	doncel_xabier	04/09/2008 12:37	23/12/2010 09:14	/eitbcom/secciones/cultura/inicio	1
		6106	Kultura-Home_eusk	doncel_xabier	04/09/2008 12:37	22/12/2010 15:01	/eitbcom/secciones/cultura/inicio	1
		562555	Kultura Bonua home eus	elene	13/12/2010 09:39	22/12/2010 14:15	/eitbcom/secciones/cultura/programas /kulturabono/home	1
		562558	Bono Cultura home cas	elene	13/12/2010 09:39	22/12/2010 14:13	/eitbcom/secciones/cultura/programas /kulturabono/home	1
		7312	Cultura-Bertsolaritza eu	sanjose_tais	04/09/2008 12:37	19/12/2010 12:09	/eitbcom/secciones/cultura/bertsolaritza	1
		565898	Zinema Euskaraz home	elene	17/12/2010 12:01	17/12/2010 14:26	/eitbcom/secciones/cultura/programas /euskalzinema/home	1
		551278	euskalzinema_eusk	elene	04/09/2008 12:37	17/12/2010 12:09	/eitbcom/secciones/cultura/programas /euskalzinema/home	0
		523442	Kultura-Azoka-eus	arzuaga_esti	04/09/2008 12:37	09/12/2010 16:48	/eitbcom/secciones/cultura/programas /azoka/home	1
		523438	Cultura-Azoka-cas	arzuaga_esti	04/09/2008 12:37	09/12/2010 16:14	/eitbcom/secciones/cultura/programas /azoka/home	1
		543122	Kultura-AzokaTB-cas	arzuaga_esti	04/09/2008 12:37	09/12/2010 15:37	/eitbcom/secciones/cultura/programas /azoka/azokatb	1
		543119	Kultura-AzokaTB-eus	arzuaga_esti	04/09/2008 12:37	09/12/2010 15:22	/eitbcom/secciones/cultura/programas /azoka/azokatb	1
		525178	Kultura-Azoka-concurso-cas	arkaitz	04/09/2008	19/11/2010 16:08	/eitbcom/secciones/cultura/programas	1

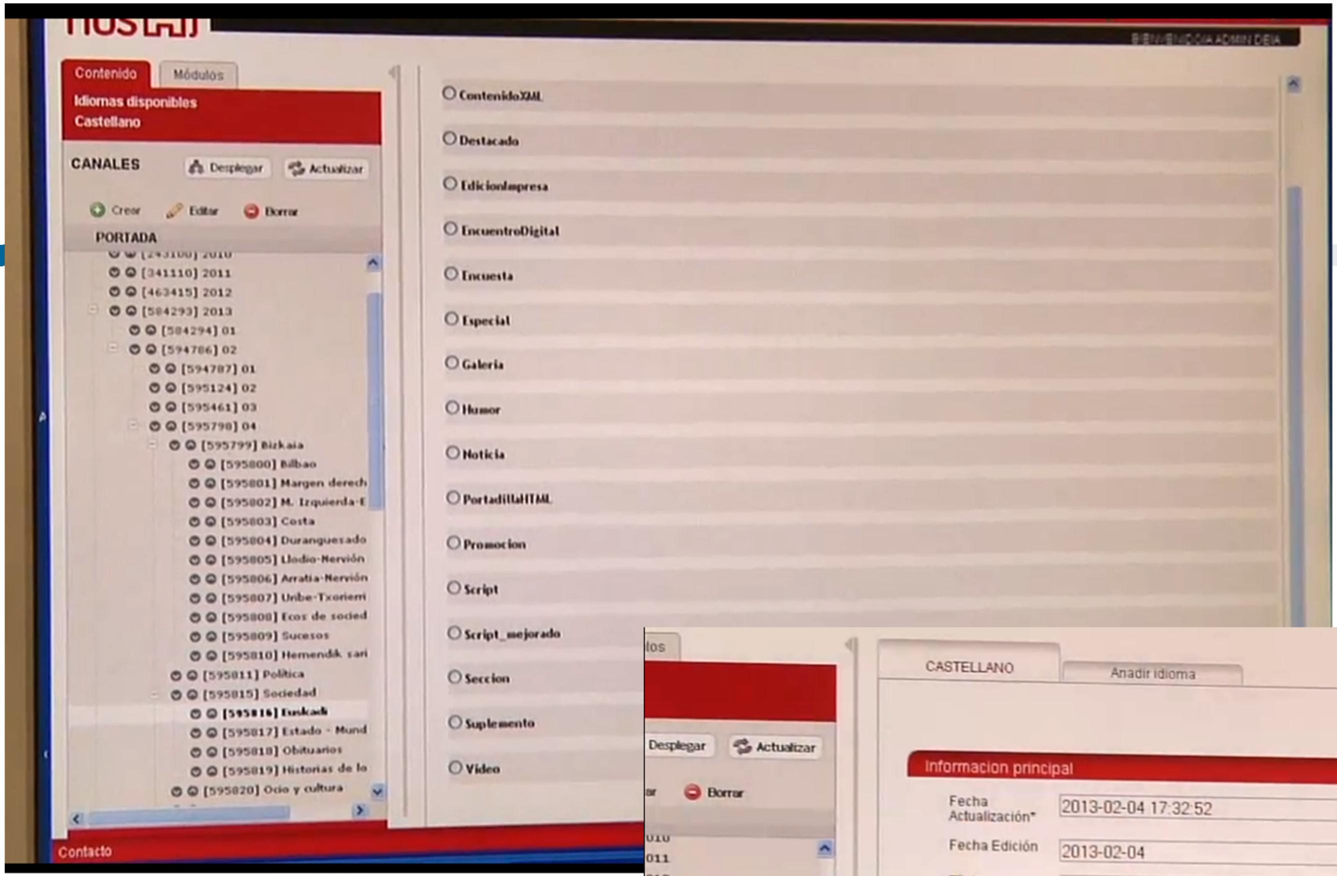
Contenido
Módulos
Idiomas disponibles
Castellano
CANALES
Desplegar
Actualizar
Crear
Editar
Borrar
PORTADA
[341110] 2011
[463415] 2012
[584293] 2013
[584294] 01
[594786] 02
[594787] 01
[595124] 02
[595461] 03
[595798] 04
[595799] Bizkaia
[595800] Bilbao
[595801] Margen derech
[595802] M. Izquierda-E
[595803] Costa
[595804] Duranguesado
[595805] Llodio-Nervión
[595806] Arratia-Nervión
[595807] Uribe-Txorierri
[595808] Ecos de socied
[595809] Sucesos
[595810] Hemendik sari
[595811] Política
[595815] Sociedad
[595816] Euskadi
[595817] Estado - Mund
[595818] Obituarios
[595819] Historias de la
[595820] Ocio y cultura
Contacto
ContenidoXML
Destacado
EdicionImpresa
EncuentroDigital
Encuesta
Especial
Galeria
Humor
Noticia
PortadillaHTML
Promocion
Script
Script_mejorado
Seccion
Suplemento
Video

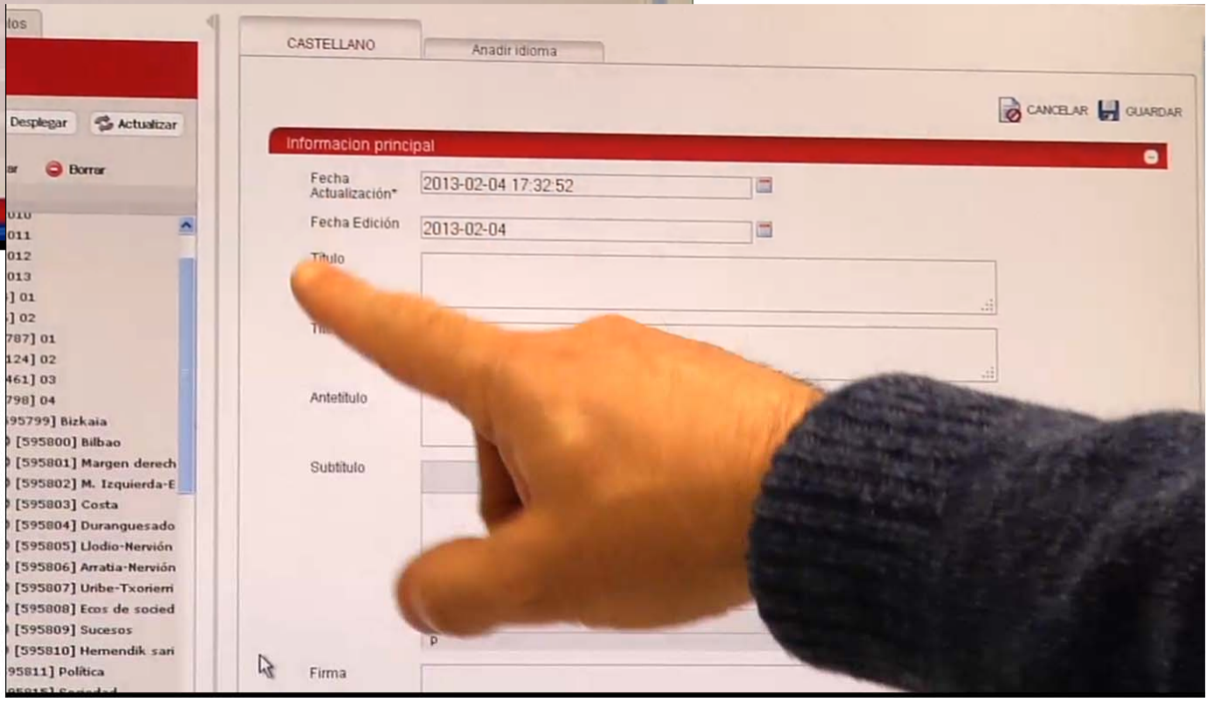
CASTELLANO
Añadir idioma
CANCELAR
GUARDAR
Informacion principal
Fecha Actualización*
2013-02-04 17:32:52
Fecha Edición
2013-02-04
Titulo
Antetitulo
Subtitulo
Firma
Desplegar
Actualizar
Borrar

Edukiak kudeatzeko programak (CMS-ak)

- Datu-baseetan oinarritutako aplikazioak edo programak (Deia – NUS)
- Ziberkomunikabidearentzat espresuki sortutakoa
- Sartzeko hitzgakoa/kodea
- Interakzio gradu ezberdinak
- Eduki sortzaileak
- Abantailak: erraztasuna, denbora aurreztea

Multimediatasuna

Multimediatasuna

- Gaur egun ziber-hedabideetako produktuen arrakasta multimediatasuna ustiatzean datza

- Hipertestuarekin gertatzen den bezala, multimedia baliatzea arlo digitalean baino ez da posible.

- Multimediak garapen motela izan du ziberkazetaritzan, faktore teknologikoen (konektagarritasuna eta banda-zabalera) baita prentsa-enpresen kultura ‘testuzale’aren ondorioz.

Multimediatasuna

- Audioen eta bideoen sare-kontsumoa gehitu

➢ Ikus-entzunezko komunikabideen atariak (EITB.com, Rtve.es, BBC.com.uk).

➢ Bideoak eta audioak eskaintzen dituzten prentsa-enpresak (Berria.info/berriatb, Elpais.com/videos, Elcorreo.com/videos, etab.).

➢ Ikus-entzunezko formatura pasatu diren egunkari edo aldizkari digitalak (esaterako, Diari de Barcelona).

➢ Interneterako telebista- edo irrati-kate esklusiboak produzitzen dituzten ziberhedabideak.

Multimediatasuna

Dena den, aukera horiek ez dute zerikusi handirik benetan multimedia diren produktuekin:

* Multimedia ikus-entzunezko elementuz ez ezik, testuz, elementu interaktiboz eta elementu grafikoz ere osatuta dago, ***integratuta*** edo ***nahasian***.

Multimediatasuna

Multimedia-narrazioa aplikatzeko 2 formula:

1. ***Justapozizioa***, *alborakuntza*: elementu multimediatikoak nahasten edo erlazionatzen dira loturen bidez. Elementu bakoitza leku ezberdin batean kokatzen da eta, hortaz, bere URLa erakusten du. Emaitza: hipermedia bat (albistea, erreportajea, kronika)

2. ***Integrazioa***, elementu multimediatikoak integratzen dira. Loturen bidez erlazionatzen dira baina testuzko eta ikus-entzunezko elementu guztiek URL bera erakusten dute, hain zuzen, pakete interaktibo baten URL-a, non elementu horiek sartuta dauden (Flash, HTML5) (Erreportajea eta infografia)
   http://edant.clarin.com/diario/2009/10/30/conexiones/muro/inicioberlin.html
   http://www.eitb.eus/multimedia/infografias/infografia-multimedia/klima-aldaketa.html

Interaktibotasuna
Elkarreragina

Interaktibotasuna

- Interaktibotasuna pertsonen arteko elkarreragina edo elkarrizketa da, baita pertsonen eta ordenagailuen artekoa

- Elkarreraginak **audientzia hartzaile aktibo** bihurtzen du (ondorioak, botere gehiago)

Interaktibotasuna

Interaktibotasun motak ziberhedabideetan:

1. **Selektiboa edo nabigatzeko interaktibotasuna**:

   Oso oinarrizkoa da. hipertestu-loturak sakatzean gertatzen da, nahiz eta edozein aukera interaktibo erabiltzean gerta daitekeen (bilatzaileak eta hemeroteka; pertsonalizazio-aukerak, formularioak, eta abar).

   Beraz, loturen, barren edo botoien bidez bideratzen da, erabiltzailearen eta sistemaren arteko elkarreragina bultzatuz.

Interaktibotasuna

- Informazioarekin interakzioan aritzeko jolas-, simulazio- eta murgiltze-formulak

- Sareko hainbat kontakizun interaktibok ordenagailu-jokoen antza dute

- **Simulazioa** eta inguru birtualak. Erabiltzaileak aktiboki parte hartzen du eta kontrol zuzena dauka

- *MSNBC.com*-en “Can you spot the threats?”

Interaktibotasuna

http://www.nbcnews.com/id/34623505/ns/us_news-security/t/can-you-spot-threats#.ViO7GtGheic

Interaktibotasuna

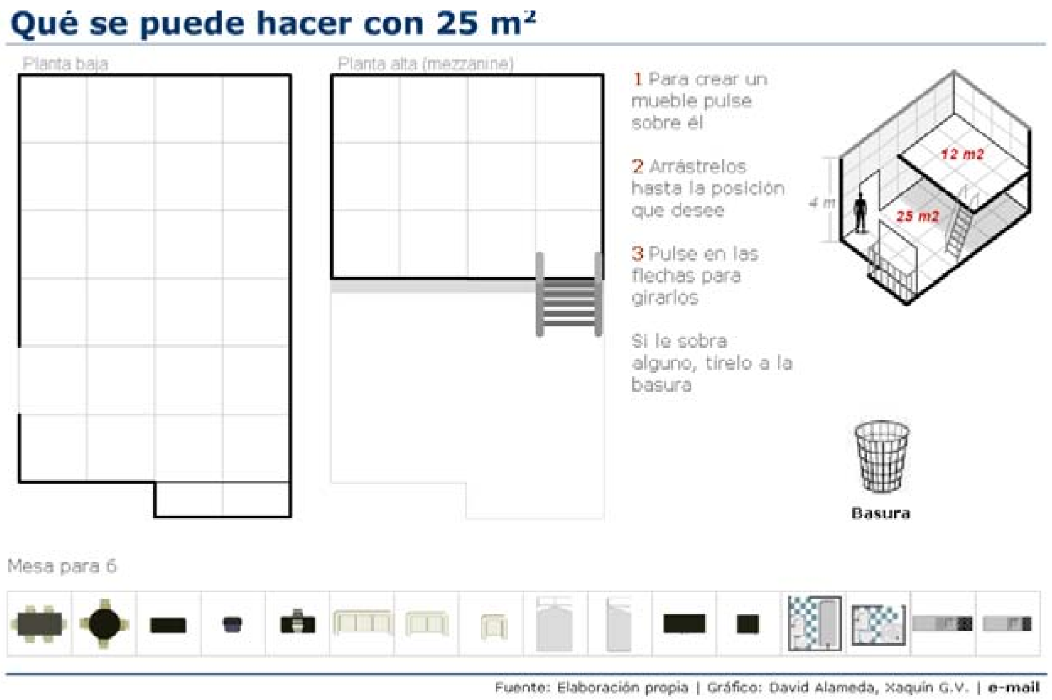

http://estaticos.elmundo.es/elmundo/2005/graficos/abr/s2/casa_25.swf

Interaktibotasuna

http://www.elmundo.es/elmundo/2001/graficos/octubre/semana1/drogas/drogas.html

Interaktibotasuna

http://cadenaser.com/programa/2015/02/05/la_script/1423152885_731730.html

Interaktibotasuna

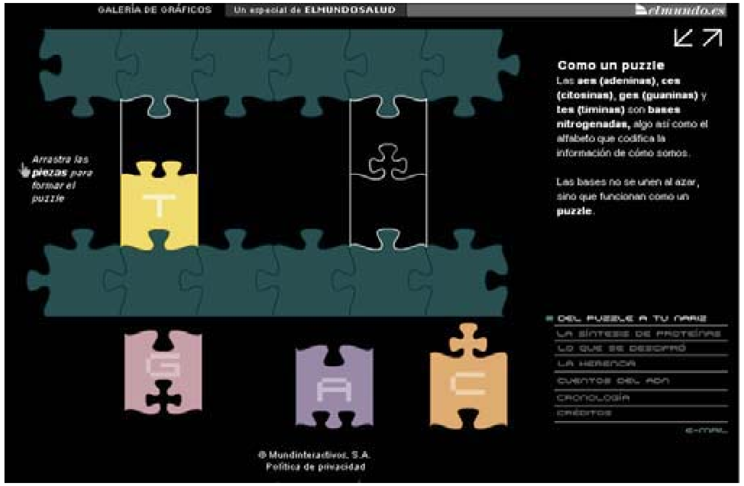

http://www.elmundo.es/especiales/2003/02/salud/genetica/descifrar_la_vida.html

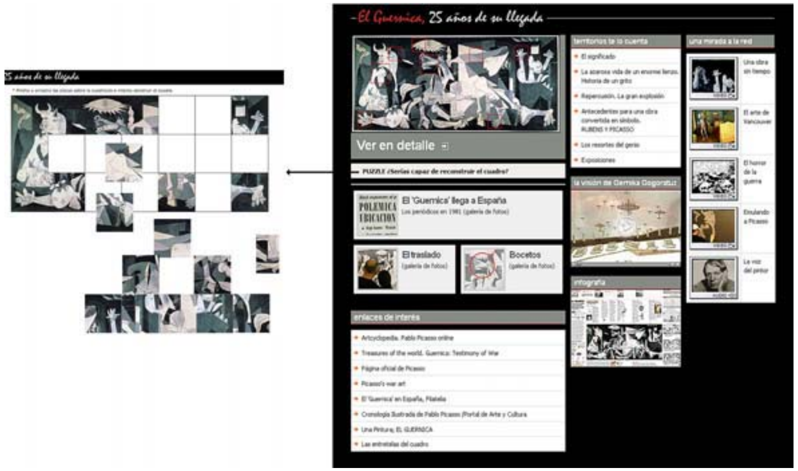

http://servicios.elcorreo.com/especiales/gernika/cuadro-guernica-picasso/

Interaktibotasuna

2. **<u>Komunikatiboa</u>**

   Hartzaileen arteko edo komunikabidearen eta hartzailearen arteko elkarreragina bultzatzen du

2.1. Parte hartzeko interaktibotasuna: erabiltzailea beste erabiltzaileekin komunikatzeko balio du, foroetan, iruzkinetan, eta abarretan.

2.2. Interaktibotasun produktiboa edo sortze-interaktibotasuna: erabiltzaileak komunikabideari edukiak bidal diezazkio. Hartzaileak aktiboki parte hartzen du igorle bihur daitekeelako

Ziberkazetaritzaren estiloa eta bereizgarri narratiboak

- **Hipertestualitatea**
- **Multimediatasuna**
- **Interaktibotasuna/elkarreragina**

** Ez dira errealitate independienteak, erlazionatuta daude

Beste ezaugarriak: Memoria

Memoria

- Giza memoria ez bezala, ***sareko memoria*** mugagabea da eta informazioa erlazionatzeko sekulako gaitasuna du.

- Hemeroteka, datu-baseak eta artxibo fisikoen bidez informazioa metatzeko eta berreskuratzeko aukera

- Denbora- eta espazio-mugak ez egotea aproposa kazetaritzarako

- Hipertestuari esker informazioa edozein momentutan berreskura daiteke.

Memoria

Memorian oinarritutako produktuak

- Kronologiak (*Timeline* aplikazioa)
  - ▶ http://www.elmundo.es/america/2011/10/11/noticias/1318357809.html
  - ▶ http://www.elmundo.es/elmundo/2011/03/28/internacional/1301305817.html
  - ▶ http://www.elpais.com/articulo/cultura/Cronologia/muertos/encierros/otros/festejos/taurinos/Espana/2003/elpepucul/20100909elpepucul_2/Tes
  - ▶ http://www.lavanguardia.com/politica/20111019/54233371442/eta-negociacion/index.html
  - ▶ http://www.elpais.com/articulo/economia/huelgas/generales/democracia/elpepueco/20100614elpepueco_9/Tes

- Efemerideak
  - ▶ http://enmemoria.lavanguardia.com/historia/el-asesinato-de-john-lennon.html
  - ▶ http://www.lavanguardia.com/hemeroteca/20110404/54135488043/50-anos-de-la-conquista-del-espacio.html (Bideo formatua, astero)

The End